

سنجش مؤلفه های کیفیت محیطی تأثیرگذار در اجتماع پذیری فضاهای شهری ساحلی

نازنین سادات پورجواهریان^{۱*}، محمد مهدی غیائی^۲

چکیده

عنصر طبیعت و جاذبه های بصری می تواند ابزار قدرتمندی جهت پیوند انسان با محیط پیرامون و حیات بخشیدن به زندگی مدنی او در فضاهای شهری باشد. ابزاری که پیوندی ناگسستنی میان انسان و دنیای پیرامون خویش ایجاد می نماید و اگر به درستی به کار گرفته شود می تواند محیطی با کیفیت بوجود آورد که بستر مناسبی برای کنش های اجتماعی باشد. در واقع محیط های طبیعی پتانسیل بالایی برای خلق فضاهای عمومی شهری دارد. بر اساس گونه بندی فضاهای شهری تعاملگرا، یکی از این گونه های موفق، کنار آب ها می باشد. مکانیابی فضاهای جمعی در حاشیه ساحل می تواند موجب موفقیت فضا و مهمتر از آن تقویت خاطره جمعی شهروندان شود اما این امر در گرو طراحی محیطی با کیفیت است و ضعف در هر یک از مؤلفه های کیفیت محیطی به تدریج موجب پراکنده شدن افراد و عدم استقبال از فضا می شود. لذا پرداختن به این مؤلفه ها و ارزیابی دقیق آن ها امری ضروری است. در این خصوص سوال زیر مطرح می گردد که: مؤلفه های کیفیت محیطی موثر در اجتماع پذیری فضاهای شهری ساحلی کدامند؟ هدف پژوهش حاضر، شناسایی و بررسی مؤلفه های کالبدی و معنایی در فضاهای شهری ساحلی و چگونگی تأثیر گذاری آن ها بر اجتماع پذیری اینگونه فضاها می باشد. در این راستا، روش تحقیق بر اساس هدف، از نوع کاربردی و براساس روش و ماهیت، توصیفی -تحلیلی است. همچنین با استفاده از روش اسنادی با به کارگیری منابع کتابخانه ای و پایگاه داده های الکترونیکی، بررسی مبانی نظری مرتبط با مؤلفه های کیفیت فضای شهری از دیدگاه نظریه پردازان و مفاهیم مرتبط از جمله تعاریف فضاهای عمومی شهری و انواع آن، عوامل موثر بر محتوای فضای شهری ساحلی و کارکرد آن ها، صورت گرفته است. در نهایت با بررسی مؤلفه های تأثیرگذار در کیفیت و اجتماع پذیری فضاهای شهری ساحلی، اصول و چارچوبی برای طراحی این فضاها حاصل شد. نتایج تحقیق گویای آن است که توجه به نقش این فضاها و ارتقاء کیفیت های محیطی در آن، موجب شکل گیری فضا های شهری سرزنده و پویا پیرامون نوار های ساحلی می شود.

واژگان کلیدی: فضای شهری ساحلی، اجتماع پذیری، مؤلفه های کیفیت محیطی، کیفیت عملکردی، کیفیت کالبدی، کیفیت معنایی

^{۱*} - کارشناس ارشد مهندسی معماری، گروه معماری، واحد بین الملل کیش، دانشگاه آزاد اسلامی، جزیره کیش، ایران، nazanin_pjv@hotmail.com

^۲ - دکتری مهندسی معماری، استادیار گروه معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد یادگار امام خمینی شهر ری، تهران، ایران، m.ghiai@iausr.ac.ir